

O COOPERATIVISMO DE TRABALLO ASOCIADO NA CONFECCIÓN. AVANCE DUN ESTUDIO*

Marta GODOY VÁZQUEZ
Xosé Xulio GONZÁLEZ PRECIADO
Iago SANTOS CASTROVIEJO
Antonio VAAMONDE LISTE (dir.)
Universidade de Vigo.

Describe o cooperativismo galego da confección e das motivacións da muller galega implicada para se ter apuntado a esta alternativa. Escúlcase nas razóns do seu mellor ou peor resultado -sen ter chegado a respostas-. Escólmanse as opinións ó respecto das cooperativistas e inténtase un diagnóstico. Adiantase a metodoloxía. O artigo é unha nota da liña de investigación "diagnóstico das cooperativas textís".

1. Dimensións.

Das 225 cooperativas da confección creadas en Galicia ata 1990 con máis de 3.000 socias traballadoras mantéñense, en XII do 90 algunhas máis das 130 cooperativas que responderon validamente á enquisa, con 1.716 socias traballadoras, supoñendo un emprego directo de aproximadamente 2.000 traballadoras. Cunha aportación inicial media de 518.000 pesetas (oscilando entre aportacións de 20.000 ata 1.000.000 de pts/socia), e un custo do inmovilizado per cápita de 841.966, obteñen un soldo medio mensual de 51.120 pts como media non ponderada do soldo medio por empresa (as que menos, de 20.000 pts; as que máis de 90.000), traballando en promedio 46 horas á semana (40 h/semana as que menos, 60 as que máis) (Cadro 1).

2. Tipoloxía.

A pesar de certa diversidade, sobre todo no que atingue ó número de socios, á contía dos salarios, vendas e ás aportacións iniciais, podemos sinalar que un 85-90 % das cooperativas da confección responde ó tipo que segue: adícanse no 100 % á

* Recibido en Agosto de 1991. É un adianto do estudio "Diagnóstico empresarial das cooperativas textís en Galicia".

Cadro 1. apreciación global do cooperativismo da confección en Galicia.

	total	media	mín	máx	n ^o resp
socios actuais	1.716	13,41	1	47	128
traballadores non socios	135	1,04	0	14	130
xornada semanal	—	46,5	40	60	124
soldo	—	51.120 *	20.000	90.000	116
volume vendas	1.485.120.000	13.260.000	0	99.000.000	112
custo inmovilizado	1.558.480.000	12.880.000	0	99.000.000	121
importe total axudas	635.638.000	7.142.000	0	25.300.000	89
devolucións feitas por saídas de socios	100.501.070	889.390	0	9.200.000	113
devolucións pendentes por saídas de socios	63.502.080	661.480	0	9.999.000	96

*. Media non ponderada da media de empresas.

Fonte: Enquisa coop. confección. EUEE.1990.

prestación de servizos (91,5%), destinan o 100% das súas vendas ó primeiro cliente (83%), carecen de xerencia especializada (80%), de xestión contable (91,5%) e de xestión de compras e vendas (65,4%), teñen menos de 20 socias (85,9%), menos de 65.000 pts de soldo mensual (87%), non teñen asignado soldo fixo (78,5%), teñen menos de 3 traballadores cualificados (con título de FP ou similar) (87%), non teñen división do traballo interno (72%), menos de 2 traballadores non socios (87%), con aportación inicial inferior a 750.000 pts (83,3%), menos de 3 socios novos (91,1%).

menos de 2.000.000 de beneficios (90%) e non dispoñen de póliza de crédito (87,6%) nin de liña de desconto (91,5%); avalan os créditos con garantía persoal dos socios (87%) e é o cliente quen decide o prezo dos produtos (93%). Carecen de estrutura comercial (de vendedores, o 95,3%; de puntos propios de venda, o 95,4%); por fin, o salario é igual para tódalas socias (86%).

Queda un 10-15% de cooperativas da confección con certa complexidade empresarial e con frecuencia mellores resultados.

Máis do 50% son rurais, o 30% semi-rurais e o 17% urbanas.

3. Motivacións, esforzo e satisfacción.

Das 130 respostas válidas, 82 (o 63%) esperaban moito independencia económica, e só 9 (6,9%) non esperaban independencia económica para nada; 68 (o 52%) esperaba *moito* axuda á familia e só 9 (6,9%) non pretendían isto; 62 (47,7%) esperaban *moito* incorporación ó mundo industrial e 24 (18,5%) non andaban interesadas por isto (Cadro 2).

Cadro 2. Motivacións para a creación de cooperativas téxtiles.

	ns/nc %		moito %		pouco%		nada %	
Esperaba independencia económica	14	10,8	82	63,1	25	19,2	9	6,9
Esperaba axuda á familia	22	16,9	68	52,3	31	23,8	9	6,9
Esperaba incorporación ó mundo industrial	21	16,2	62	47,7	23	17,7	24	18,5

Fonte: Enquisa coop. confección. EUEE. 1990.

Respectivamente a teren outras alternativas, a resposta é claramente negativa: En case tódolos casos o traballo cooperativo na confección é a única oportunidade de traballar fóra da casa, e na súa maioría é o primeiro traballo fóra. No 86% das cooperativas, ningunha socia ten outra actividade económica adicional, e en xeral, “outra actividade” é máis ben rara (practicamente todas se dedican exclusivamente á confección no interior da cooperativa); a media de idade é menor de 25 anos no 20%, e entre 25 e 40 anos nun 79%, nun 60% de idades pouco dispersas, e nun 49%

de idades máis dispersas (o exceso débese á resposta dupla, feita en casos borrosos). Son mulleres na súa maioría, e só traballan 71 homes no sector cooperativo na confección (Cadro 3).

Cadro 3. Oportunidades de traballo fóra da casa para as cooperativistas.

	ns/nc %		todas %		moitas %		poucas %		ningunha %	
¿É o primeiro traballo fóra da casa?	1	0,8	24	18,5	80	61,5	18	13,8	7	5,4
¿Tiñan outras oportunidades de traballar fóra da casa?	6	4,6	1	0,8	3	2,3	48	36,9	72	55,4

Fonte: Enquisa coop. confección. EUEE. 1990.

Se intentamos medi-lo esforzo realizado, temos unha aportación inicial media de 518.800 pts, unha xornada semanal moi extensa, cunha participación en pormenor nas decisións da cooperativa (119 o 91%) e cun importante esforzo na formación (sobre un 50% delas desenvolveron actividades de formación, con financiación externa (43), interna (25) e mixta (2), principalmente de formación productiva (63, 4 de xestión e 5 de ambas), implicando a 727 socias en formación. O absentismo é descoñecido en 124 (95%) cooperativas.

A isto habería que engadi-lo esforzo máis difícil de medir da superación de obstáculos, do mantemento dunhas relacións democráticas e participativas (119, o 91%), superadora de conflitos (128, 98%), e enfronta-las saídas de socias (526 socias abandonaron, supoñendo un desembolso de 889.390 pts por cooperativa en promedio, e pendentes outras 661.480).

Os resultados son máis adversos: cun soldo medio baixo e unha xornada moi prolongada, tiveron un aporte en axudas públicas medio por cooperativa de 7.142.000 pts -á parte axudas á formación-, a xestión contable é allea á empresa (118, o 90,8%), a de compras e vendas é allea no 60% dos casos, e enfrontan un futuro de incerteza.

Hai con todo un importante nivel de satisfacción: o baixo abstencionismo pode ser proba delo, pero ademais hai un sentimento de satisfacción (cadro 4): o 69,3% atópanse moito ou bastante satisfeitas.

A satisfacción non garda relación co promedio de idade, nin coa contía do soldo (cadro 5), nin coa duración da xornada semanal (cadro 6), nin coa aportación inicial; si acaso co número de socias en formación (débil, para un valor de significación de 0.0204 na proba do chi cadrado).

Cadro 4. Sentimento de satisfacción nas cooperativas textís.

	moito	bastante	pouco	nada
¿Pagou a pena o esforzo realizado?	43	47	30	10
%	33,1	36,2	23,1	7,7

Fonte: Enquisa coop. confección. EUEE. 1990.

Cadro 5. Tabulación cruzada “¿mereceu a pena?” e “contía soldo”

	Contía do soldo, miles pts.						
	0 a 24	25 a 35	36 a 45	46 a 55	56 a 65	>65	total
mereceu moito a pena	50.0	45.5	29.6	27.9	44.4	46.7	35.3
bastante	50.0	18.2	44.4	39.5	22.2	40.0	36.2
pouco		18.2	22.2	27.9	27.8	6.7	22.4
nadan		18.2	3.7	4.7	5.6	6.7	6.0
total casos	2	11	27	43	18	15	116
total %	1.7	9.5	23.3	37.1	15.5	12.9	100.0
significación : .7309; número de observacións perdidas: 14							

Fonte: Enquisa coop. confección. EUEE. 1990.

Isto obríganos a busca-las motivacións noutro tipo de causas: a) se o comparamos cos ingresos medios anuos na agricultura (305.000 pts no 87), o traballo na confección superaría esa contía: 715.680 de media e mesmo nos casos máis precarios (280.000) non é excesivamente inferior ós ingresos agrícolas. Os ingresos máximos na confección cooperativa rondarían 1.260.000 pts. Adicionalmente, o mundo relacional e motivacional atoparíase sempre arrequentado e superador do exclusivo marco da familia. Os horizontes serían tamén máis interesantes. Acaso se

Cadro 6. Tabulación cruzada “¿Mereceu a pena?” e “Xornada semanal”

	xornada semanal					
	40	45	50	55	60	Total
mereceu moito a pena	18.9	41.2	38.2	47.1		4233.9
bastante	54.1	26.5	26.5	29.4	100	4536.3
pouco	21.6	23.5	26.5	11.8		2721.8
nada	5.4	8.8	8.8	11.8		108.1
total casos	37	34	34	17	2	124
total %	29.8	27.4	27.4	13.7	1.6	100.0
significación: .2620; número de observacións perdidas: 6						

Fonte: Enquisa Coop. confección. EUEE. 1990.

poida compendiar todo isto na resposta: “as cooperativas, ben; as casas non dan traballo”, que viría dicir que a cooperativa, coma unidade organizativa da produción resulta satisfactoria, e habería un problema na insatisfactoria regularización da demanda polas casas fornecedoras-clientes.

4. *Apreciación das causas dos resultados*

Ó intentar examinar a que causas obedecen as diferencias dos resultados, non chegamos aínda a unha resposta moi clara:

a. o salario non depende da división do traballo, nin da duración da xornada, nin da formación dos socios, nin do nº de traballadores non socios, nin do volume ou tipo de préstamos, nin da aportación de capital, nin do entorno (rural, semi-rural, urbano), nin do mercado (provincial, nacional, internacional) ó que se dirixen, nin do tipo de roupa que se confecciona, nin co volume de vendas da empresa, ni co importe das axudas públicas.

b. o volume de vendas depende do nº de socios, ten unha forte relación co custe do inmovilizado (para un valor de significación de 0.0000), non depende do entorno (rural, semi-rural, urbano), nin do porcentaxe do primeiro cliente (gra de dependencia dun fornecedor-cliente);

c. a xornada non depende do tipo de roupa que se confecciona, nin dos salarios, nin do promedio e dispersión de idades.

d. *a satisfacción* non depende do salario, nin do esforzo realizado (duración da xornada, cualificación, aportación de capital; acaso unha dependencia débil da formación, para un valor de significación de 0.0204), nin do absentismo, nin da idade.

e. *a formación* non garda relación co tipo de estrutura comercial (a excepción da “estructura comercial: técnicos”, que garda unha forte relación co “Nº de socios con título de FP”, para un valor de significación de 0.0000), nin coa profesionalización da xerencia; garda unha forte relación coa financiación da formación (valor de significación de 0.0000 coa financiación externa), coas subvencións recibidas (0.0000), e non garda dependencia co salario.

Nunha apreciación a puro ollo parécenos que si hai unha relación entre a preocupación e mundo relacional da presidenta e os resultados da cooperativa. Pero non temos establecida unha forma clara de medición disto. En calquera caso, determinar de que depende o bo suceso é unha tarefa a resolver.

5. *Lado opiniático*

Na resposta aberta do enquisado pódese ler:

a. Respecto da información: “hai poucas fontes de información”;

b. Respecto do afastamento de certas zonas e o entorno pouco propicio: “Coido que as axudas aínda son escasas. A provincia de Lugo atópase isolada en relación coas demais. O principal problema é atopar xente cualificada debido á pouca tradición textil en Galicia. hai que arriscar moito diñeiro, non sabemos cando se vai empezar a ter beneficios”; “pésimo: falla de información, mal pago, falla de formación”; “inexistencia de bases técnicas, inexistencia de especialización de man de obra, sector mal: economía submerxida”; “fatal. É un traballo “no aire””.

c. Ó satisfactorio da vida cooperativa, mesmo se o mundo exterior non o é tanto: “As relacións entre as socias parecían moi boas e andaren moi unidas”, “As cooperativas ben, as casas non dan traballo”; “botan en falla unha maior organización global do sector e a seguridade no volume contratado polos seus clientes”; inda que ás vegadas, “ó sermos moitas (47 socias) tardamos en tomar decisións e prexudica ó funcionamento da cooperativa”.

d. Ás adversas condicións do sector: “páganse moi mal as prendas e cada vez hai que traballar máis para cobra-lo mesmo”; “explotadas, mal pagas. Solución: especialización”; “Temen polo seu investimento na cooperativa, xa que crén que teñen un futuro moi negro. Dependenden moito do cliente”; “moi mal. Hai moitas cooperativas”; “O sector está moi mal. As mesmas prendas que facían o ano pasado fannas este ano co mesmo prezo e máis traballo (esíxenlles máis calidade). O período de tempada baixa é moi longo”; “mal pago, moitas horas, incertidume respectivamente dos ingresos”.

e. Sufrindo pola mala coordinación: “non poden dedicarse a unha soa prenda, co que perden tempo e diñeiro”; “só paran se o cliente para. A última vez parouse un

zonas, ó ser distribuído o traballo entre as catro Escolas de Empresariais e a Facultade de Económicas de Santiago, o que puido ter orixinado algunhas diferencias de criterio na recollida de datos por zonas. A codificación e tratamento informático foron feitos na EUEE de Vigo.

SUMMARY This paper describes the co-operatives of the Clothing Industry in Galicia, dealing with the motivations of the Galician women who have decided to take part in this alternative. We evaluate –without reaching a definite conclusion– the reasons for participating, by which this may improve or worsen their situation. The cooperativists opinions in this regard are put forth in light of reaching a diagnosis. Advancing the methodology, this article is a forerunner of the research project "A Diagnosis of the cooperatives of the Clothing Industry"